

koppen

Dit voormalige koetshuis krijgt in 1890 een gevel in Hollandse neorenaissance stijl met ambachtelijk snijwerk. Naast de winkelruit en deur zie je decoratieve stijlen die eindigen in mannen- en vrouwenkopjes. De ramen erboven, met stijlvol tegelwerk in de bogen, zijn voorzien van sluitstenen met gezichten. De afwerking van de gevel is met tegel-werk en consoles, waarvan er enkele versierd zijn met leeuwenkoppen. Het pand, met sierlijke muurankers*, is een gemeentelijk monument.

* ijzeren verankering van draagbalken met gevel

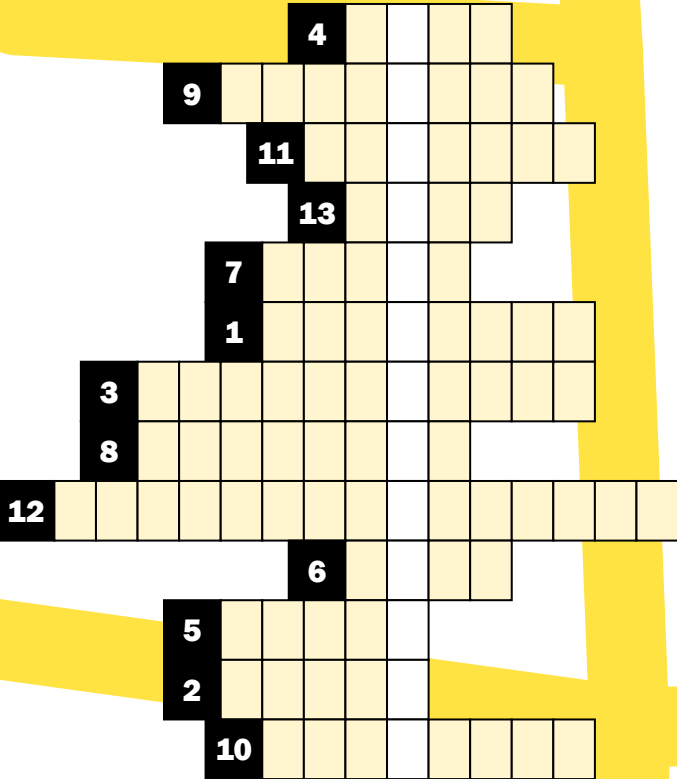
puzzelvraag: bedrijfsnaam edelsmederij

9

puzzel

Vul de gevraagde namen hieronder in bij het juiste nummer van de gevel en ontdek de term voor deze bijzondere vorm in de architectuur.

10

zwaan

Architect Van der Horst ontwerpt in opdracht van het kerkgenootschap van de achtergelegen kerk in 1908 dit winkel-woonhuis, nu gemeentelijk monument. Siermetselwerk bekroont de gevel, opvallende stenen rand met uitspringende gedeelten. De doorgang naar de kerk wordt aangegeven met de gegraveerde spreuk in steen 'repos alievr*'. Opvallend zijn de muurankers, op de eerste verdieping gesmeden tot het jaartal 1908, daarboven tot de letters L en G met daartussen een sierlijke zwaan.

* elders rust, devies van Marnix van St. Aldegonde

puzzelvraag: naam mannenmodewinkel

11

vazen

Beide panden, nu rijksmonumenten, vallen op door hun sierlijke halsgevels. Hoewel de opbouw gelijk is, verschillen ze in gevelafwerking. Fijn stucwerk tegenover symmetrisch gelijnd, wit pleisterwerk, kenmerkend voor de neoclassictische bouwstijl*. Bovenaan de gevels zijn driehoekige frontons te zien, in een vormgeving geïnspireerd op Griekse klassieke bouwkunst. Op de hoekstenen staan opvallende, decoratieve siervazen.

* geïnspireerd door klassieke Griekse en Romeinse architectuur

puzzelvraag: naam schoenenwinkel [rechts]

entree

Op het plein naast dit eeuwenoude winkel-woonhuis is tot in de negentiende eeuw vee verhandeld. In de loop van de tijd heeft dit bouwwerk vele wijzigingen ondergaan. In 1889 laat Steendrukker Bogaerts de huidige kroonlijst* aanbrengen door meester-timmerman De Kanter. Vooral de gezichten in de consoles van de sierlijke lijst boven de winkelruiten springen eruit. Boven de winkeldeur bevindt zich een fronton met een markant mannenhoofd.

* horizontale band aan een bouwwerk, meestal uitspringend

puzzelvraag: naam boekenwinkel

12

bloemen

De Bredase architect Michiel Marijnen ontwerpt in 1903 dit woonhuis, gemeentelijk monument, met kantoorruimte. Hij combineert elementen uit zowel de eclectische als art nouveau bouwstijl. Het eclectische is terug te vinden in het snijwerk van de erker en de dakrand, pilasters en metselwerk met speklagen* van natuursteen. Het meest bijzondere element aan deze gevel zijn de kleurrijke art nouveau tegelwerken met bloemmotieven in de boogvelden boven de vensters.

* horizontale versiering in de gevel

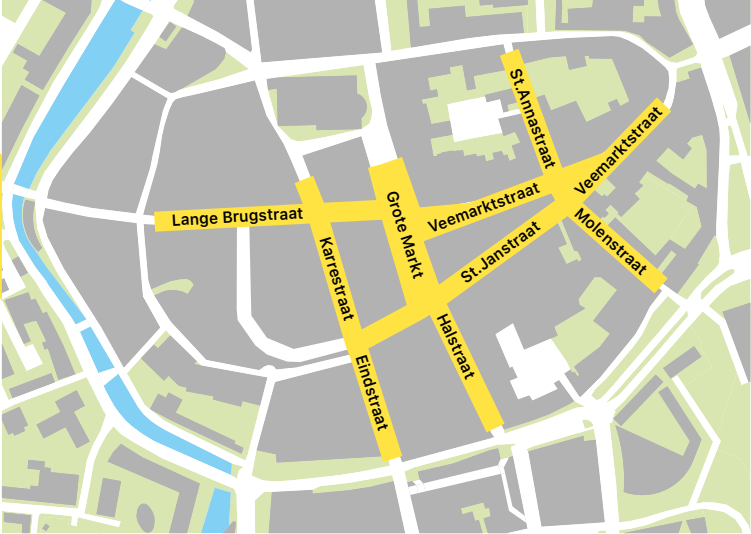
puzzelvraag: naam damesmodewinkel

13

ontdek
verborgen
kunstwerken
op de gevels
van Breda

OPEN
MONUMENTEN
DAGEN BREDa

speurtocht

Ga op ontdekkingstocht door de winkelstraten van Breda en zie kunstzinnige, ambachtelijke toepassingen op monumentale bouwwerken. Kijk met aandacht naar het vakmanschap van onbekende metselaars, timmerlieden, metaalbewerkers, beeldhouwers en typografen die bouwwerken een uniek karakter hebben gegeven. Kijk naar de gevels in de Bredase winkelstraten en ontdek boven de hedendaagse winkelpuien bijzondere elementen uit de bouwkunst. Door de juiste namen in te vullen, ontdek je de term voor deze bijzondere toepassing in de architectuur.

1

topvrouw

Deze gevel is een prachtig voorbeeld van de sierlijke art nouveau stijl. Architect Willem Welsing ontwerpt in 1912 deze gevel met fijn metselwerk, lijnenspel en decoraties in opdracht van firma P. De Gruyter en Zoon. De typerende organische vormgeving van de bouwstijl is te zien in de afwerking van de pilasters* met decoratie, de hoekstenen, gevel en daklijn. Een fraai, gehouwen vrouwenhoofd, omringd met guirlandes en bloemmotieven bekroont de gevel.

* uitspringende metselwerk, zuilvormig

puzzelvraag: naam schoenenwinkel

2

letterlijk

De naam van de opdrachtgever staat fors, in een mozaïek van rood, oker en groen keramiek, op dit winkel-woonhuis. Het ontwerp uit 1909 is van de Bredase architect Jan van Dongen, die kiest voor een verfijnde art nouveau stijl, zichtbaar in de omlijstingen van de ramen, draagstenen en bovendorpels* van de pilasters van witte steen, waarin decoratieve vormen uit de natuur zijn aangebracht.

* boven- en onderkant van omranding raam of deur

puzzelvraag: eerste achternaam op gevel

pilaren

De pui van deze winkel, nu gemeentelijk monument, is een ontwerp uit 1924 van de architect Jan van Dongen en zijn zoon in een sobere uitvoering van art nouveau*, in de nadagen van deze bouwstijl. De decoraties zijn subtieler, in de raamstijlen op de tweede verdieping en draagstenen in de pilasters. Een nieuwe toepassing uit die tijd is de zichtbaarheid van de constructie van gietijzeren pilaren en balken, vormgeving met het oog op de functionaliteit van een etalage.

* kunstvorm, eind negentiende eeuw

puzzelvraag: naam Deense winkelketen

3

leeuwen

Het ontwerp van dit pand uit 1890 is eclecticisme, een bouwstijl waarin elementen uit verschillende historische bouwstijlen door elkaar worden gebruikt, goed zichtbaar in de gevel boven de etalage. Metselwerk met speklagen en ramen met brede omlijsting, die op de eerste verdieping een fronton* hebben met leeuwenkoppen met takken in hun bek. Een forse kroonlijst met rijk gedecoreerde consoles accentueren de dakrand.

* driehoekige of boogvormige bekroning van raam of gevel

puzzelvraag: naam modewinkel

4

5

vakwerk

Winkel-woonhuis uit 1911 in de art nouveau stijl naar een ontwerp van de architecten Oomens en Van der Pas. Dit bouwwerk van geelkleurige steen, afgewisseld met speklagen van rode steen, steekt scherp af tegen de omliggende panden in de eclectische bouwstijl. Het ambachtelijk metselwerk van de asymmetrische gevel is zichtbaar in de ronde raamvormen en lisenen*, vooral boven de driezijdige erker. Een bijzonder detail is de vormgeving van de raamdorpels.

* uit de muur springende, gemetselde bogen of stroken

puzzelvraag: naam snoepwinkel

6

smal

Het eclectisch ontwerp uit 1902 voor dit winkel-woonhuis lijkt geïnspireerd door het pand links. Het smalle bouwwerk is uitbundig gedecoreerd, voor-al het raam op de eerste verdieping. De fries* heeft decoratieve versieringen waarin een vrouwenhoofd is verwerkt. De consoles die de dakrand ondersteunen zijn gesneden tot leeuwenkoppen. Daarboven een dakkapel afgewerkt met een boogvormige fronton met mannenhoofd.

* kader boven raam of deur met verhalende afbeeldingen

puzzelvraag: naam mannenmodewinkel

lijstwerk

Vooral de afwerking van de winkelruit en -deur is zeer bijzonder bij dit rijksmonument*, een ontwerp uit 1904 van de architecten Oomens en Van der Plas. Een grijze hardsteen art nouveau omlijsting met een achtergrond van metselwerk in witte en blauwe steen. In de randen rond het raam en de deur zijn decoratieve vormen verwerkt, waaronder in een elegant lettertype het huisnummer en de naam van de opdrachtgever, een spekslager.

* beschermd bouwwerk met cultuurhistorische waarde

puzzelvraag: achternaam opdrachtgever

7

slingers

Dit gemeentelijk monument is een ingetogen neo-classicistisch bouwwerk uit 1870. Opvallend is de omlijsting boven de uit het midden geplaatste toegang van het winkel-woonhuis, siermotieven in een natuurstenen plint. De ramen hebben sluitstenen in een schelpmotief, rocailles. De consoles* zijn fraai gedecoreerd met klassieke motieven. In de steeg rechts van het pand, Koevoet, is een breed raam met sierlijke decoratieve afwerkingen de moeite waard om te bewonderen.

*uit de gevel stekende uiteinden van draagbalken

puzzelvraag: naam horecazaak

8